

Gemeente Overbetuwe: samenlevingsgericht, communicatief en betrouwbaar!

*Implementatieplan van de visie die richting geeft aan onze keuzes en ons handelen in de interactie met de samenleving * Conceptversie 1.0, 13-08-2020*

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	2
2.	Doelstelling.....	3
3.	Huidige situatie.....	3
4.	Aanpak.....	4
4.1	Sturing & Organisatie	4
4.2	Processen & Systemen	5
4.3	Kunde & Gedrag	8
4.4	Mensen & Middelen	8
5.	Achtergrondinformatie / bronnen	9
Bijlage 1: toelichting begrippen en instrumenten		10
Bestuurlijk Ambtelijk Samenspel, Overbetuwe 2020		10
Betrokkenheidsprofiel		10
Interactiewijzer		10
Kernwaarden gemeente Overbetuwe		10
Kernenregisseurs		10
Model van eigenaarschap		11
Online platforms als OnsOverbetuwe.nl		12
Overbetuwe Doet		12
Regiekamer.....		12
Snelkookpan		12
Sociaal Team Overbetuwe		12
Stuurmodel Overbetuwe 2020		13
Uitvoeringsagenda 2018-2022		13
Wat inwoners zelf kunnen en willen		14
Bijlage 2: Participatie in de Omgevingswet		15

1. Inleiding

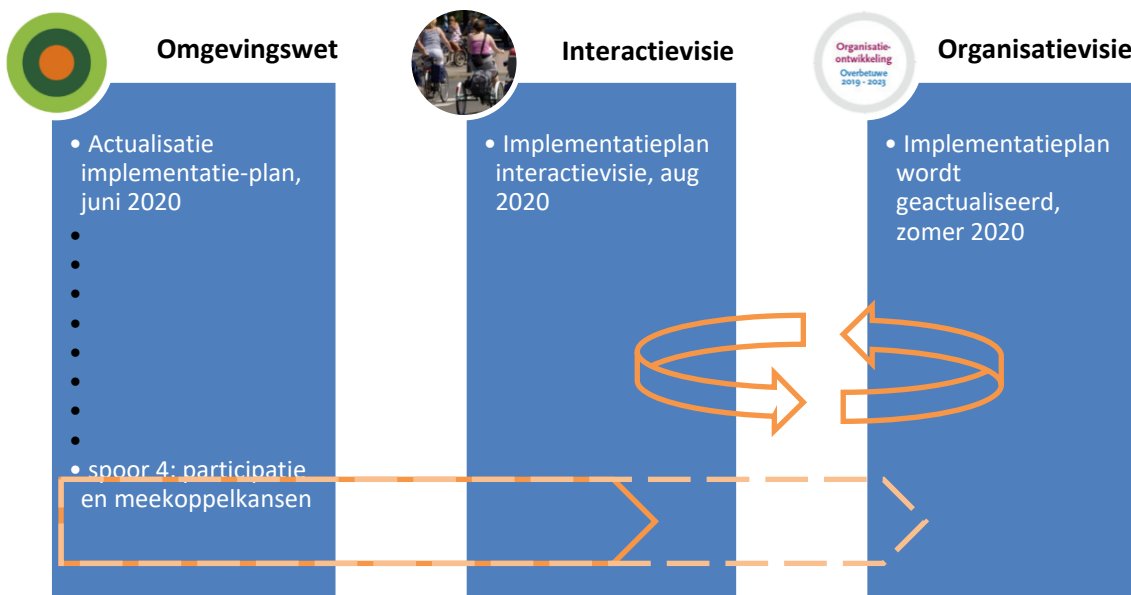
In september 2020 ligt ter vaststelling in de raad de visie ‘Gemeente Overbetuwe: samenlevingsgericht, communicatief en betrouwbaar! *Een visie die richting geeft aan ons handelen in interactie met de samenleving*’ (in dit implementatieplan afgekort tot interactievisie). Dit implementatieplan beschrijft wat we gaan doen, om daadwerkelijk te handelen conform onze visie. Dit is een dynamisch werkplan, wanneer actuele ontwikkelingen vragen om bijstelling, dan stellen we onze acties bij.

De implementatie van deze visie begint niet bij nul. Op verschillende terreinen zijn kleine of grotere stappen gezet, juist omdat de veranderende samenleving dat vraagt. Dit implementatieplan geeft meer inzicht in de samenhang tussen de stappen die al worden gezet, een gezamenlijke focus op de afzonderlijke ontwikkelingen en de handvatten om van elkaar te leren en elkaar te versterken. Samenlevingsgericht werken en communicatief handelen vraagt een luisterende en waarderende houding van zowel medewerkers, college als raad. Luisteren naar wat er speelt en risico's durven nemen indien dat nodig blijkt.

Waar nodig of gewenst wordt samen ontwikkeld. Zo wordt het spoor Participatie en meekoppelkansen (spoor 4) uit het in juni 2020 geactualiseerde implementatieplan van de Omgevingswet in dit traject van de interactievisie verder ingevuld. In via de in juli 2020 vastgestelde Organisatievisie en Koers Overbetuwe 2020 wordt invulling gegeven aan:

- A) Betrouwbare organisatie: heldere richting & basis op orde.
- B) Gericht op mens en werk: minder regels, meer kaders & warme zakelijkheid.
- C) Bewust bijdragen.

Kortom: interactie met de samenleving is breder dan (inwoners)participatie.

Figuur 1 Samenhang implementatie omgevingswet – interactievisie - organisatievisie

2. Doelstelling

De interactie met de samenleving is een dynamisch proces, hier is geen blauwdruk voor te maken. Over de manier waarop we hier als gemeente uitvoering aan geven wel. Dat vraagt van ons om voorspelbaarheid op processen, inzet en samenwerking. Niet om voorspelbaarheid van de uitkomst hiervan. Wat belangrijk is, is dat we ons steeds bewust zijn van onze rol in relatie tot inwoners, ondernemers, projectontwikkelaars of andere initiatiefnemers. Dat we actief luisteren naar de samenleving vanuit een waarderende grondhouding. En het gesprek open ingaan, nieuwsgierig en onderzoekend.

De implementatie van de interactievisie moet ons helpen om ons per situatie bewust te zijn welke rol de gemeente heeft, wie eigenaar is van het initiatief, wat de verantwoordelijkheid en rol van initiatiefnemers en belanghebbenden is. Als de gemeente eigenaar is, maken we duidelijke keuzes in welk niveau van inwonersparticipatie wenselijk en realistisch is en hoe we dat (kunnen) organiseren. En we moeten uitzoeken hoe we stimuleren dat als een ander eigenaar is, deze ook de juiste stappen zet bij de vraag wanneer en hoe inwonersparticipatie nodig is. Daarmee geven we invulling aan keuzes en verplichtingen uit de Omgevingswet op participatie.

Op 1 januari 2022 treedt de Omgevingswet in werking. Participatie is een belangrijke pijler in deze nieuwe wet. In de Omgevingswet en in het Omgevingsbesluit zijn dan ook regels over participatie opgenomen. Voor de meeste instrumenten geldt dat daarin moet staan hoe inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere bestuursorganen bij de voorbereiding betrokken zijn. Ook is het vaststellen van een participatiebeleid verplicht. Met het vaststellen van de Visie op interactie met de samenleving, in combinatie met onderhavig implementatieplan, geven we invulling aan dit participatiebeleid.

3. Huidige situatie

De veranderende rol van de gemeente als reactie op de veranderende samenleving zien we al terug op diverse terreinen. We noemen er hier enkele.

Energietransitie, klimaatadaptatie
Ondernemerscollectieven
Omgevingswet
Transformatie Sociaal Domein
Online dorpsplatforms
Dorps/energiecorporaties

Organisatievisie en koers Overbetuwe 2020
Dorpsprofielen
Sociaal Team Overbetuwe

Overbetuwe Doet
Diverse inwonersinitiatieven (groot en klein)

De visie 'Gemeente Overbetuwe: samenlevingsgericht, communicatief en betrouwbaar!' geeft richting aan hoe de Gemeente Overbetuwe in deze ontwikkelingen handelt in interactie met de samenleving. Verder brengt de implementatie van de interactievisie samenhang in de diverse werkwijzen en instrumenten, zoals de interactiewijzer en de participatieparagraaf in college- en raadsvoorstellen, en de inzet van betrokkenheidsprofielen, dorpendeals, flexibel bestemmen, online platforms etc.¹. Ook in de nieuwe visie op de gemeentelijke organisatie is uitgegaan van de visie op de interactie met de samenleving.

¹ Toelichting en praktijkvoorbeelden zijn verzameld in aparte bijlagen.

4. Aanpak

Hieronder volgen de acties die nodig zijn om in samenhang de interactievisie te implementeren. Dat doen we aan de hand van de onderdelen van het klaverblad (implementatie organisatieontwikkeling): Sturing & Organisatie, Processen & Systemen, Kunde & Gedrag en Mensen & Middelen.

Op hoofdlijnen ziet de planning er als volgt uit:

Sept 2020	Vaststelling interactievisie door de raad Inrichting implementatiestructuur: wie is waarvoor verantwoordelijk
Q4 2020	Verder uitwerken implementatieplan, inclusief bemensing en uitvoeringsbudget
2021	Uitproberen
Q1 2022	Evalueren en bijstellen
2022	Verankeren

4.1 Sturing & Organisatie

Aangezien de visie “Gemeente Overbetuwe: samenlevingsgericht, communicatief en betrouwbaar” gaat over wat voor gemeente we willen zijn, werkt de implementatie door bij zowel bestuur als de organisatie:

- Ontwikkeling van de gemeenteraad, uitgevoerd door de raad zelf i.s.m. de griffie.
- Ontwikkeling van het college via Bestuurlijk-Ambtelijk Samenspel, actualisatie van de speerpunten van het uitvoeringsprogramma en binnen de inhoudelijke dossiers.
- Ontwikkeling van de organisatie via MT en medewerkers en teammanagers via de implementatie Organisatievisie en Koers.

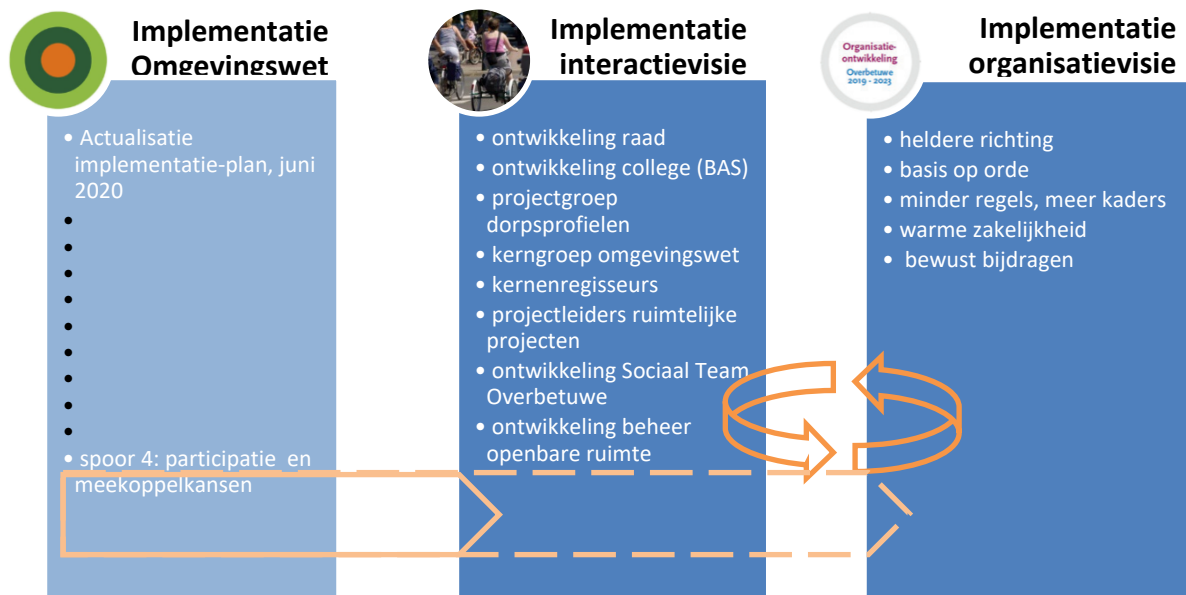

Wat willen we bereiken?

- Bewustwording van wat bij elk proces de rol van de gemeente en de verantwoordelijkheid is van inwoners, grondeigenaren, bedrijven en organisaties. Dat is niet altijd hetzelfde en vraagt om een luisterende en nieuwsgierig onderzoekende houding. De rol van de gemeenteraad, het college en de ambtelijke organisatie verandert mee. Door deze bewustwording verandert ook het gedrag.
- De gemeenteraad acteert vanuit haar 3 kernrollen:
 - rol van volksvertegenwoordiger: gevoed door het gesprek met inwoners vormt de raad feitelijk een brug tussen de gemeente en bewoners(overlegorganisaties).
 - rol van kadersteller: het formuleren van kaders voor beleid en uitvoering die de ‘bedoeling’ centraal stellen.
 - de controlerende rol en het bewaken van de representativiteit van vertegenwoordigers bij bewonersoverlegorganisaties.
- Het college is het anker in het veranderingsproces:
 - Zij kan slagkracht inzetten om ruimte te maken voor communicatief handelen.
 - Duidelijkheid over de portefeuillevverdeling van het college helpt hierbij. De wethouder kernenbeleid is verantwoordelijk voor een goed verloop van het proces bij de relatie met het

dorp (type 1 en 2 in het model van eigenaarschap²). Bij inhoudelijke onderwerpen bij type 3 en 4 zijn de portefeuillehouders verantwoordelijk.

- Management en medewerkers:
 - zijn zich inhoudelijk bewust van de veranderde en wisselende rollen van de gemeente.
 - handelen conform die nieuwe rol.
 - zijn in staat vragen en initiatieven vanuit een onderzoekende, open houding te benaderen, helder te communiceren over kaders (wat / wel niet kan), om te gaan met wat nog onzeker is, wederzijdse verwachtingen te managen en gemaakte afspraken na te komen.
 - stellen zich open voor en sluiten aan bij (het proces van) de dorpsagenda's door te voorzien in informatie en begeleiding.
 - zijn in staat om –net als inwoners - een gebied integraal te benaderen.
 - houden regie op gemeentelijke participatietrajecten en blijven kritisch of een participatietraject inderdaad wenselijk is, en wie welke rol heeft in het proces.
 - houden bij ons beleid, de uitvoering en P&C-cyclus rekening met ontwikkelingen uit de dorpen.
- De implementatie van de organisatievisie en van de interactievisie voeden en versterken elkaar.

4.2 Processen & Systemen

Wat willen we bereiken?

We verkennen voor diverse situaties onze rol(len) aan de hand van het model van eigenaarschap en kijken hierbij naar zowel particuliere initiatieven, inwonersinitiatieven, initiatieven van bedrijven / ontwikkelaars, initiatieven van de gemeente en gezamenlijke initiatieven met ontwikkelaars/ bedrijven. De rol van de gemeente wisselt naar gelang de situatie (Type 1, 2, 3 of 4 activiteit) en daarmee wisselt ook de benodigde inzet van instrumenten. We houden rekening met wat inwoners zelf kunnen en zelf willen. Als inwoners wel 'willen' maar niet 'kunnen', is een andere inzet van gemeente en maatschappelijke partners gevraagd dan wanneer zij het zelf kunnen.

² Uit de visie 'Gemeente Overbetuwe: samenlevingsgericht, communicatief en betrouwbaar!'. Het model is ook opgenomen in de bijlage.

- Dorpsprofielen. Via het proces van de dorpsprofielen krijgen we inzicht in de opgaven van de dorpen en hoe het dorp zelf bij kan en wil dragen aan deze opgaven. Het proces van het dorpsprofiel bestaat uit 3 fasen:
 - 1) Een algemene dorpsanalyse: een cijfermatige rapportage (gereed).
 - 2) Dorpsagenda: de dorpsanalyse wordt verdiept door (gefaseerd) per dorp met inwoners en (zorg)professionals te spreken over: wat speelt er in het dorp, waar ligt de kracht, welke ondersteuning is nodig. Dit resulteert in een overzicht van kansen en kwetsbaarheden en uiteindelijk een dorpsagenda.
 - 3) Arrangement: op basis van de dorpsagenda kan per dorp begonnen worden met arrangementen en het vinden van de financiering hiervoor. Een arrangement gaat over wat inwoners zelf kunnen en willen, wat de professionals (vrijwilligers en beroepskrachten) kunnen, welke voorzieningen worden gemist etc. (type 1, 2, 3 en soms 4 uit het model van eigenaarschap).
- Besluitvorming / participatieparagraaf. We passen de huidige paragraaf *Participatie* in college- en raadsvoorstellen aan op basis van de interactie visie en de nieuwe interactiewijzer. In de nieuwe paragraaf maken we onderscheid tussen *de initiatiefnemer, belanghebbenden, de rol van de gemeente en participatie*. Deze paragraaf bij besluitvorming is niet vrijblijvend, maar een essentieel onderdeel van ieder proces. Nadenken over interactie is iets dat aan de voorkant gebeurt, dit mag niet het sluitstuk zijn van een traject. Hiernaar handelen vraagt training en sturing. Daarom passen we dit onderdeel pas aan als de interactiewijzer is aangepast en een start is gemaakt met de uitvoering van het implementatieplan.
- Instrumenten: onze instrumenten ondersteunen ons bij de interactie met de samenleving.
 - We faciliteren type 1 en type 2 activiteiten met instrumenten die de inwoners aan zet laten (bijvoorbeeld via Overbetuwe Doet). We voeren het goede gesprek en geven heldere kaders mee over wat wel en niet kan met inwoners die bijvoorbeeld zelf openbaar groen of een speelplek willen beheren, een evenement organiseren of een ontmoetingsplek creëren. Onze *interactiewijzer* sluit hier bij aan en ondersteunt ons hierbij.
 - Wanneer we als gemeente eigenaar zijn van een initiatief (type 3 of 4 activiteit), hebben we ook de juiste instrumenten om participatie te organiseren. Hierbij vragen we ons altijd af:
 1. Leent dit vraagstuk zich voor inwonersparticipatie?
 2. Welke ruimte is er voor betrokkenen?
 3. Wie betrekken we?
 4. Hoe organiseren we de participatie?
 5. Hoe koppelen we terug?
 6. Hoe en wanneer communiceren we?
 Tevens wordt een inschatting gemaakt van de kosten en wordt inwonersparticipatie opgenomen in de projectbegroting. Daarmee wordt communicatie-inzet gefaciliteerd én wordt inzichtelijk wat een participatietraject kost. Knelpunten bij bestaande projecten worden in beeld gebracht en er worden keuzes gemaakt in het gewenste participatieniveau (en/of temporisering).
 - Wanneer een ander eigenaar is van een initiatief (type 2) of wanneer we dat samen met de ander zijn (type 2 -3), voeren we het goede gesprek met de (mede)initiatiefnemer en stellen daarin vergelijkbare vragen over inwonersparticipatie als we aan onszelf stellen. We gaan op zoek naar manieren die initiatiefnemers stimuleren om inwonersparticipatie te organiseren, hoe we daarin kunnen faciliteren en hoe we kunnen nagaan of er geparticipeerd is en met welk resultaat.
 - We breiden onze Instrumenten uit, dan wel maken deze toegankelijker (vindbaar en ondersteuning bij gebruik):
 - Interactiewijzer actualiseren

- Nieuwe instrumenten onderzoeken
- Paragraaf interactie / participatie in college- en raadsvoorstellen aanpassen, passend bij de visie.
- Coördinatie op participatietrajecten. We hebben overzicht en stemmen participatietrajecten op elkaar af (bijvoorbeeld met een interactiekalender), sluiten zoveel mogelijk aan bij bestaande trajecten (bijv. proces dorpsprofiel) en structuren (bijv. online dorpsplatform). We experimenteren met bestaande en nieuwe instrumenten (zoals het aanpassen van de interactiewijzer, regiekamer omgevingswet-proof maken, online enquête tool) en vinden gaandeweg wat werkt voor Overbetuwe. We maken de instrumenten goed vindbaar voor medewerkers en partners (toolbox) en ondersteunen bij het gebruik ervan.

Op diverse plekken zijn al voorbeelden en tools verzameld:

- aandeslagmetdeOmgevingswet.nl/participatieOmgevingswet/hulpmiddelen/
- www.digitaal-leerhuis.nl/think
- www.movisie.nl/publicatie/keuzewijzer-e-tools

- Omgevingswet. We geven invulling aan ons participatiebeleid in het kader van de nieuwe Omgevingswet. We volgen de ontwikkeling van het wetsvoorstel Versterking participatie op decentraal niveau (begin juni '20 voor advies gestuurd naar Raad van State). Mogelijk vraagt dit om de inspraakverordening (inspraak achteraf) om te zetten naar een participatieverordening. Ook wordt het uitdaagrecht (Right to Challenge) in dit wetsvoorstel opgenomen. De nieuwe Omgevingswet stelt participatie verplicht bij:
 - Kennisgeving bij het omgevingsplan en de projectprocedure: hoe worden participanten bij de voorbereiding betrokken?
 - Motiveringsplicht bij omgevingsvisie, programma, omgevingsplan, (omgevingsverordening,) voorkeursbeslissing (en projectbesluit): hoe zijn inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen bij de voorbereiding betrokken en wat zijn de resultaten?
 - Aanvraagvereiste bij vergunningaanvraag:
 - Aangeven OF inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen bij de voorbereiding van de aanvraag zijn betrokken.
 - Indien ja, verstrekt de aanvrager bij de aanvraag gegevens over HOE zij zijn betrokken en WAT de resultaten daarvan zijn.
 - Het bevoegd gezag geeft kennis van de aanvraag in één of meer dag-, nieuws- of huis-aan-huisbladen of op een andere geschikte wijze.
- Kernenregisseur. We hebben de regie op dit samenspel tussen inwoners, gemeente en andere partners goed belegd in de gemeentelijke organisatie. De kernenregisseur (voorheen kernenadviseur) is vanuit een breed netwerk gericht op verbinding tussen kernen en de gemeentelijke organisatie. De kernenregisseur brengt de agenda's van de kernen en de gemeente samen en helpt beiden om duidelijkheid te krijgen over de afzonderlijke en gedeelde agendapunten, en het eigenaarschap hiervan. Daarnaast is ook de organisatie hierop ingericht. De kernenregisseurs en medewerkers van het Sociaal Team Overbetuwe werken met elkaar samen zodat we ons als gemeente meer richten op vitale gemeenschappen. En door het beheer van de openbare ruimte wat anders te organiseren, kan beter ingespeeld worden op opgaven uit het dorp en inwonersinitiatieven.

4.3 Kunde & Gedrag

Wat willen we bereiken?

- Bij medewerkers en binnen de teams wordt het gesprek over eigenaarschap, rol, houding en handelen de normaalste zaak van de wereld. Juist door hier samen scherp op te zijn, elkaar te bevragen en te ondersteunen helpen we elkaar te handelen volgens de visie. Managers checken en faciliteren wat teams en medewerkers (W&O gesprekken) hiervoor nodig hebben.
- We hebben een integraal ontwikkelprogramma, deze biedt de ondersteuning die nodig is op zowel leren in het werk, intervisie als informatief leren. Specifiek voor de Omgevingswet geldt dat aandacht wordt geboden aan kennis, vaardigheden en leren door te doen. Dit gebeurt in samenhang met de implementatie van de koers van de organisatie.
- We creëren een omgeving waarin geëxperimenteerd mag worden. Medewerkers experimenteren met beschikbare instrumenten, delen hun ervaringen en geven feedback zodat instrumenten indien nodig kunnen worden bijgesteld.

We laten ons inspireren door anderen, zoals werken met model van eigenaarschap (Peel & Maas), Omgevingsspel (West-Betuwe), Het Goede Gesprek (SIR), Kleine kernenspel voor boo's (DKK) enz.

4.4 Mensen & Middelen

Wat willen we bereiken?

Voorgaande veranderingsprocessen hebben ook effect op de inzet van mensen en middelen. Wat vraagt de interactievisie van hoe we omgaan met personeel, informatie, juridische zaken, organisatie, financiën, automatisering, communicatie en huisvesting? Hier hebben we aandacht voor.

- Bij de uitwerking van het organisatie speerpunt Strategische personeelsplanning wordt participatie meegenomen bij de analyse van de interne en externe ontwikkelingen. Vervolgens worden deze ontwikkelingen vertaald naar bijv. de effecten voor de medewerkers, de formatie, het functiehuis, competenties en kernwaarden.
- De behoefte aan praktische ondersteuning bij participatietrajecten en het gebruik van online en digitale tools wordt ingevuld door het opleiden van eigen projectondersteuners en (online) gespreksleiders en/of een flexibele schil van communicatiedeskundigen die goed op de hoogte zijn van de interactievisie en daaruit volgende werkwijzen.
- De visie op dienstverlening, zowel intern richting medewerkers als extern richting inwoners, is herijkt en sluit aan op de organisatievisie en koers en de visie op interactie met de samenleving.
- Bij het ontwerpen en aanpassen van werkprocessen en instrumenten voor interactie en participatie wordt expliciet meegenomen hoe persoonsgegevens en informatie worden verwerkt (binnen de kaders van wet- en regelgeving, met name de Algemene Verordening Gegevensbescherming). Zo kan bijvoorbeeld op tijd toestemming gevraagd worden aan inwoners en belanghebbenden om hen later nog eens te benaderen.
- We evalueren en blijven volgen of het huidige kantoorconcept inderdaad aansluit bij de wijze waarop we als gemeente willen opereren. Er wordt bijgesteld op basis van nieuwe inzichten, of actuele ontwikkelingen zoals de corona-maatregelen.

Mensen & Middelen

5. Achtergrondinformatie / bronnen

- (concept) Visie 'Gemeente Overbetuwe: samenlevingsgericht, communicatief en betrouwbaar!
Een visie die richting geeft aan ons handelen in interactie met de samenleving' (september 2020
vaststelling gemeenteraad)
- Organisatievisie en Koers Overbetuwe 2020, juli 2020
- Actualisatie Implementatieplan Omgevingswet, Gemeente Overbetuwe, 9 juni 2020
- Participatie in de omgevingswet:
<https://aandeslagmetdeomgevingswet.nl/participatieomgevingswet/>
- <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2020/06/05/wetsvoorstel-versterking-participatie-op-decentraal-niveau-voor-advies-naar-raad-van-state>

Bijlage 1: toelichting begrippen en instrumenten

Bestuurlijk Ambtelijk Samenspel, Overbetuwe 2020

Het 'Bestuurlijk Ambtelijk Samenspel, Overbetuwe 2020' bevat uitgangspunten voor verdere uitwerking en verdieping door de ambtelijke organisatie en het college van B&W. In nog te plannen gesprekken tussen alle partijen geven we inhoud aan deze punten en vertalen we deze naar concrete omgangsvormen en werkafspraken.

Betrokkenheidsprofiel

Een betrokkenheidsprofiel geeft inzicht in de manier waarop inwoners betrokken willen worden. Er zijn 8 profielen. Deze profielen helpen bij het bepalen van een strategie voor het gesprek met of de participatie van een groep inwoners van een straat, dorp of kern.

Interactiewijzer

De interactiewijzer is bedoeld als hulpmiddel voor medewerkers van de gemeente Overbetuwe die in hun werk de interactie aangaan met inwoners en andere actoren uit de samenleving. Deze is in 2007 vastgesteld, en is in juni 2018 geactualiseerd. Op basis van de visie, de aanbeveling in het rekenkamerrapport inzake burgerparticipatie (mei 2019, 19bij06409) en het amendement van de raad om de participatiewijzer van de ombudsman te betrekken, gaan we de Interactiewijzer verder doorontwikkelen. Hierbij gaan we ook concreter in op de verschillende betrokkenen bij een interactieproces, naast inwoners zijn dat bijvoorbeeld ook projectontwikkelaars.

Kernwaarden gemeente Overbetuwe

EIGENAARSCHAP We kennen onze rol, kijken naar de bedoeling van hetgeen we doen en nemen verantwoordelijkheid voor onze persoonlijke bijdrage. Daarnaast hebben wij een proactieve houding en tonen initiatief. Onze organisatie waardeert dit. Op deze manier kan iedereen zijn/haar steentje bijdragen.	RESULTAATGERICHT WERKEN We formuleren doelstellingen om de werkzaamheden en het proces gericht en effectief te maken. Hierdoor is het duidelijk wat van ons wordt verwacht en nemen we de vrijheid om deze verwachtingen naar eigen goeddunken na te leven. We houden bij of de doelstellingen zijn gerealiseerd en vieren onze successen.
COÖPERATIEF We staan er niet alleen voor. Met onze coöperatieve houding leggen we verbinding en gaan samenwerking aan met collega's, partners en inwoners. Hierdoor halen we onze gezamenlijke doelen en vergroten we de doeltreffendheid van onze dienstverlening. Wij halen buiten naar binnen.	ZELFBEWUST We weten waar we voor staan, waarvoor we het doen en dat onze bijdrage ertoe doet. Wij krijgen het vertrouwen om buiten de gebaande paden te gaan om zo tot nieuwe inzichten te komen. We hebben kennis over het eigen kennen en kunnen en durven daarop te reflecteren.

Kernenregisseurs

De kernenregisseur is vanuit een breed netwerk gericht op verbinding tussen kernen en de gemeentelijke organisatie. De kernenregisseur brengt de agenda's van de kernen en de gemeente samen en helpt beiden om duidelijkheid te krijgen over de afzonderlijke en gedeelde agendapunten,

en het eigenaarschap hiervan. Hierbij bewaakt de kernenregisseur de balans tussen de belangen van de kernen enerzijds en het algemeen belang van de gemeente anderzijds. Zodat inwoners ook zien dat de gemeente een eenduidige agenda voert. Het versterken van gemeenschapsvorming staat steeds centraal.

Model van eigenaarschap

Uit visie: 'Gemeente Overbetuwe: samenlevingsgericht, communicatief en betrouwbaar!'

Als gemeente hebben we meerdere rollen in relatie tot de samenleving, dit is afhankelijk van het type activiteit. We zijn ons steeds bewust van wie initiatiefnemers is, wie belanghebbenden zijn en wat onze rol als gemeente is.

Wie is eigenaar?	Type activiteit en interactievorm	Richting-gevend
Inwoners zijn eigenaar	Type 1 Inwoners zijn eigenaar, gemeente heeft geen rol	Dorpsagenda
	Type 2 Inwoners zijn eigenaar, gemeente faciliteert	
De gemeente is verantwoordelijk	Type 3 Gemeente is eigenaar en vraagt inwoners te participeren	Kaders gemeente
	Type 4 Gemeente is eigenaar en voert wettelijke taken uit	

Inwoners zijn eigenaar

- TYPE 1: De inwoners (de gemeenschap) zijn eigenaar.
Bijvoorbeeld een buurtbarbecue.
De gemeente heeft formeel geen rol. Het organiserend vermogen van inwoners is de basis; wat de gemeente hiervan vindt, is hierbij niet relevant. Onze communicatie is op overeenstemming gericht, vanuit een gelijkwaardige en waarderende grondhouding.
- TYPE 2: De gemeenschap is eigenaar en de gemeente levert een bijdrage.
Bijvoorbeeld een inwonersinitiatief dat subsidie of advies vraagt
De gemeentelijke rol is regelgestuurd. We leveren desgevraagd een bijdrage aan het initiatief, dit toetsen we aan onze regels. Onze communicatie is strategisch gericht, immers alle betrokkenen hebben een belang, hier houden we rekening mee in de dialoog.

Gemeente is eigenaar

- TYPE 3: De gemeente is eigenaar en inwoners participeren en denken mee.
Bijvoorbeeld een nieuw beleidsplan van de gemeente
De gemeentelijke rol is regelgestuurd. We vragen inwoners te participeren en input te leveren. Onze communicatie is strategisch gericht; de dialoog staat centraal.
- TYPE 4: gemeente is eigenaar.
Bijvoorbeeld het verstrekken van paspoorten of de handhaving van regels

De gemeentelijke rol richt zich op gelijkheid en rechtvaardigheid. Dit organiseren we in wetten, regels en procedures. Onze communicatie is gericht op het informeren van inwoners.

Online platforms als OnsOverbetuwe.nl

Online hulpmiddel om mensen in een buurt, wijk of dorp met elkaar te verbinden door het uitwisselen van nieuwtjes, informatie, leuke berichten en hulpvragen. De site wordt telkens uitgebreider, geeft nu bijvoorbeeld ook informatie over toegankelijkheid van gebouwen en werkt beter naarmate er meer mensen uit de buurt gebruik van maken.

Overbetuwe Doet

Met Overbetuwe Doet zijn inwoners aan zet bij het realiseren van eigen initiatieven (type 1 en type 2 activiteiten). Elk huishouden krijgt 2 keer per jaar een waardecheque en kan deze doneren aan één of meer initiatieven op OverbetuweDoet.nl. Iedereen kan zijn/haar idee aanmelden en geld, materiaal en hulp verzamelen. Initiatiefnemers vinden dankzij Overbetuwe Doet behalve geld via waardecheques, ook particuliere donaties, middelen in natura, publiciteit, een groter netwerk, hulp en deelnemers.

Regiekamer

Overbetuwe gaat met initiatiefnemers in gesprek over hun plannen en ideeën in de regiekamer. In dit multidisciplinaire adviserende platform komen alle grotere initiatieven en complexe plannen aan bod. Zo wordt bekeken of een initiatief past in een bestemmingsplan en wat de mogelijkheden zijn als dit niet het geval is.

Een verzoek voor wijziging van het bestemmingsplan of een aanvraag voor een complexe omgevingsvergunning wordt nu in de gemeentelijke regiekamer besproken. De impact van de Omgevingswet op het vergunningenproces en de dienstverlening is groot. Dit vraagt aanpassing van de huidige werkwijze van de regiekamer. De toets op ruimtelijke kwaliteit vindt nu plaats in de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit. Gedacht wordt om deze toets te integreren in de regiekamer, zodat de haalbaarheid van plannen, technisch en ruimtelijk sneller inzichtelijk wordt.

Snelkookpan

De snelkookpan geeft een kickstart aan maatschappelijke initiatieven die een bijdrage leveren aan de Overbetuwse samenleving. De gemeente neemt het niet over maar faciliteert het initiatief. De initiatiefnemer blijft zelf eigenaar. In een snelkooksessie van twee uur kan het initiatief verder worden uitgewerkt met behulp van een netwerk van experts. Na afloop heeft de initiatiefnemer een aantal handvatten gekregen waarmee hij of zij zelf mee aan het werk kan.

Sociaal Team Overbetuwe

Het Sociaal Team Overbetuwe gaat zich meer dan voorheen richten op vitale gemeenschappen. In het Beleidsplan Sociaal Domein Overbetuwe 2020 -2021 *‘Een sterke sociale basis in Overbetuwe’* is de ambitie als volgt verwoord.

De door de raad vastgestelde transformatie-ambitie voor Overbetuwe -ook wel kanteling genoemd - was en is om ondersteuning van inwoners in eerste instantie te voorkomen én waar deze ondersteuning toch nodig is deze nabij, toegankelijk, kwalitatief goed, integraal en betaalbaar te organiseren, binnen een sterke samenleving. Hierin willen we het zélf-oplossend vermogen van inwoners aan spreken of versterken en het eigen netwerk actief betrekken. Met meer eigen regie

door inwoners, meer zorg voor elkaar, minder indicaties, meer ontschotting tussen budgetten, meer netwerksamenwerking en met meer vertrouwen in elkaar.

Het is de gezamenlijke ambitie van gemeente en partners om de werkwijze binnen het sociaal domein te transformeren waarbij samenwerking de basis blijft. Samen met de partners zullen we de ingezette en gewenste beweging verder aanjagen en borgen, waarmee we samen werken aan een sterke sociale basis in Overbetuwe. De vorming van het Sociaal Team Overbetuwe en een sterk netwerk van betrokken partners staat hierbij centraal.

Stuurmodel Overbetuwe 2020

In het 'Stuurmodel Overbetuwe 2020' en de bijbehorende notitie is de verbinding gelegd tussen de beleidsmatige (politieke) kant en de organisatorische kant, zowel in planning als in uitvoering. In één model brengen we nu de sturing onder op productie en inhoud enerzijds en op bedrijfsvoering en organisatieontwikkeling anderzijds. Door gelijktijdig te rapporteren kan gedurende het jaar een integrale sturing en bijstelling plaatsvinden op resultaten m.b.t. inhoud en bedrijfsvoering.

Er is een heldere verdeling tussen de taken en verantwoordelijkheden van raad, college, directie en managers. De tussentijdse rapportages zijn meer gericht op hoofdlijnen en afwijkingen en hebben daarmee een signaalfunctie. De afstemming tussen de beleidscyclus en P&C documenten wordt hiermee verbeterd (meer complementair aan elkaar).

Uitvoeringsagenda 2018-2022

Hierin zijn de speerpunten vanuit het coalitieprogramma 2018-2022 "Overbetuwe in Bloei- een dijk van een gemeente", de kadernota en de begroting verder uitgewerkt. Het is een hulpmiddel om:

- effectiever en efficiënter te sturen op de speerpunten;
- het bestuur frequent en goed te informeren over de voortgang van de speerpunten.

De UA 2018-2022 is voor de directie leidend voor de inzet van middelen (financieel en personeel) voor andere taken en activiteiten dan 'going concern' taken in deze periode. Dit betekent dat alle projecten, programma's of processen met een grote politieke, maatschappelijke en/of financiële impact in de UA 2018-2022 zijn opgenomen. Reguliere of wettelijke taken zijn niet in de UA 2018-2022 opgenomen.

Wat inwoners zelf kunnen en willen

Uit: bouwstenen dorpsarrangement. (o.a. te vinden op p.21 van Dorpsprofiel en eindrapportage

Valburg https://www.overbetuwe.nl/Gemeente_info/Dorps_en_wijkcoördinatie/Dorpsprofielen)

		Kunnen	
		Ja	Nee
Willen	Ja	Dorp pakt het zelf op. Inzet gemeente: • Niets doen • Voorwaardenscheppend • Aanspreekbaar zijn • Ondersteunen bij doorontwikkeling	Het dorp wil wel, maar kan niet. In dit geval kan de gemeente initiatieven ondersteunen en inwoners / bedrijven helpen ideeën ten uitvoer te brengen. Inzet gemeente: • Samenwerken • Faciliteren • Ondersteunen
	Nee	Dit zal vanuit het dorp niet snel voorkomen. Bij een publiek belang kan de gemeente inwoners betrekken. Inzet gemeente: • Stimuleren • Verleiden; zoeken naar gedeeld belang • Overtuigen • Zoeken naar mensen die iets willen	Vanuit het dorp is geen actie te verwachten. Alleen als sprake is van een publiek belang is inzet van de gemeente gewenst. Inzet gemeente: • Verleiden • Overtuigen • Doordrukken

Bijlage 2: Participatie in de Omgevingswet

Uit: Actualisatie Implementatieplan Omgevingswet, Gemeente Overbetuwe, 9 juni 2020

De implementatie van de Omgevingswet bestaat uit drie elementen; anders werken, de wet en het digitaal stelsel. Het implementeren van de Omgevingswet voor Overbetuwe betekent ook dat invulling gegeven moet worden aan deze elementen.

Anders werken

De Omgevingswet vraagt een andere manier van werken, zowel ambtelijk als bestuurlijk. Dit vraagt om flexibiliteit met oog voor wat kan en mag. Het is de bedoeling dat de gemeente plannen en beleid maakt, uitvoert en evalueert in samenwerking met de samenleving. Het zwaartepunt ligt bij de omslag in de cultuur en de daarbij behorende houding en gedrag (Ja, mits i.p.v. nee, tenzij). Ook van andere partijen mag een andere houding worden verwacht.

Wet

De Omgevingswet biedt de verschillende bestuurslagen dezelfde (kern)instrumenten om de fysieke leefomgeving en de activiteiten daarin te reguleren. In 2021 moet Overbetuwe klaar zijn om met deze instrumenten te kunnen werken. Dit betekent dat processen, werkwijze en systemen hierop aangepast zijn en dat medewerkers voldoende opgeleid zijn.

Digitaal stelsel Omgevingswet

Bij de Omgevingswet hoort een goede digitale ondersteuning. Het Digitaal stelsel Omgevingswet (DSO) is het stelsel van de landelijke voorziening en de lokale systemen van de overheden. Het digitaal stelsel heeft voor de gebruiker de vorm van één digitaal loket. Het digitaal stelsel brengt alle gegevens over de fysieke leefomgeving bij elkaar, zodat overheden, inwoners en bedrijven die kunnen opvragen.

Hoofdstuk 8.6 Spoor 4 – Participatie en meekoppelkansen

Wij kiezen er in Overbetuwe voor om niet een apart traject op te stellen voor cultuurverandering onder de Omgevingswet, maar juist aan te sluiten bij een tweetal lopende organisatiebrede ontwikkelingen, die ingrijpen in onze manier van werken (in interactie met de samenleving). De twee sporen zijn:

1. het interne organisatie-ontwikkeltraject
 - Voor het ontwikkelen van vaardigheden en 'leren door te doen' sluiten we vooral ook aan bij activiteiten die georganiseerd worden vanuit deze bredere organisatieontwikkeling.
2. interactie met de samenleving/ participatie/ uitbouwen wijkgericht werken
 - De leerervaringen uit het samenspel met inwoners en bedrijven gebruiken we als inbreng voor het leren participeren onder de Omgevingswet.
 - Verplichtingen uit de O-wet, zoals het opstellen van participatiebeleid

Het is niet meer dan logisch dat er nauwe samenwerking wordt gezocht bij de processen 'organisatieontwikkeling' en 'interactie met de samenleving/ participatie'. De komst van de Omgevingswet geeft ruimte om deze twee sporen te verdiepen met het 'werken in de géést van de Omgevingswet'. De Omgevingswet kan dan ook gezien worden als een vliegwiel om deze twee sporen een extra schwung te geven. En op deze manier kan ervoor gezorgd worden dat die aspecten, die vanuit de Omgevingswet dienen te gebeuren, ook de juiste vertaling krijgen in de andere sporen.

Uit: webinar Participatiebeleid opstellen 18-06-2020 (sheets 7-11, 15, 16)

<https://aandeslagmetdeOmgevingswet.nl/implementatie/ondersteuning/cursus-en-training/webcolleges-webinars/webinars/webinar-participatiebeleid-opstellen/>

Wat is kennisgeving van participatie?

Bij de kennisgeving van het voornemen om een omgevingsplan/projectbesluit vast te stellen, wordt aangegeven hoe participanten bij de **voorbereiding** worden betrokken.

De kennisgeving gaat in ieder geval in op:

- wie worden betrokken, wanneer en waarover;
- wat de rol is van het bevoegd gezag en de initiatiefnemer;
- waar is aanvullende informatie beschikbaar.

Het bevoegd gezag bepaalt de meest geschikte wijze, waardoor het relevante publiek zo goed mogelijk wordt bereikt.

Het bevoegd gezag zorgt ervoor dat de benodigde informatie op een toegankelijke wijze beschikbaar is.

Artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur is van toepassing.

Wat is motiveringsplicht van participatie?

Niet heel nieuw, wel verplicht.

Bij het vaststellen van het kerninstrument wordt aangegeven hoe inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen bij de voorbereiding zijn betrokken en wat de resultaten daarvan zijn.

Daarbij wordt aangegeven op welke wijze invulling is gegeven aan het toepasselijke decentrale participatiebeleid*.

Vanzelfsprekend: hoe partijen zijn benaderd, wie waren betrokken, hoe partijen hun inbreng hebben gegeven, en wat met de inbreng is gedaan, dus **welke afwegingen gemaakt** zijn. Zo blijkt uit de motivering of recht is gedaan aan de gelijkwaardigheid van alle partijen.

* Uitwerking motie Nooren in de motiveringsplicht. Tekst is nog niet definitief. Strekking is dat het participatiebeleid het kader voor de motivering biedt.

Aanvraagvereiste participatie bij omgevingsvergunning

omgevingsplan/omgevingsverordening/waterschapsverordening

- › Aangeven OF inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen bij de voorbereiding van de aanvraag zijn betrokken.
- › Indien ja, verstrekt de aanvrager bij de aanvraag gegevens over HOE zij zijn betrokken en WAT de resultaten daarvan zijn.
- › Het bevoegd gezag geeft kennis van de aanvraag in één of meer dag-, nieuws- of huis-aan-huisbladen of op een andere geschikte wijze.

Uitgangspunten bij participatie Omgevingsvergunning

- › **Stimuleren** van de initiatiefnemer om participatie te organiseren.
- › Het is primair de verantwoordelijkheid van de initiatiefnemer om een adequate vorm te kiezen voor participatie.
- › Bevoegd gezag betreft de informatie bij de afweging voor vergunningverlening.
- › **Nee**, is **geen** grond voor buiten behandeling laten van de aanvraag.
- › Onvoldoende participatie is **geen** grond voor weigering van aanvraag.

Aanvraagvereiste bij participatie Omgevingsvergunning

- › In vooroverleg of na contact met de initiatiefnemer is het mogelijk om, voorafgaand aan de indiening, een **ontwerpaanvraag ter inzage** te leggen. Het bevoegd gezag bepaalt zelf een passende termijn voor het indienen van de reacties.
- › Na publieke kennisgeving kan, als derden zich melden bij het bevoegd gezag, op basis van de verstrekte gegevens bij de aanvraag worden gezien of er nog **aanvullend contact met derde partijen** nodig is, voordat een beslissing wordt genomen op de aanvraag.
- › Artikel 4.8 van de Awb bevat de mogelijkheid voor een bestuursorgaan om **een zienswijze te vragen aan derden** die naar verwachting bedenkingen zullen hebben tegen het voorgenomen besluit. Dus ook bij de reguliere procedure kan een bevoegd gezag aan derde partijen actief de mogelijkheid bieden tot het indienen van zienswijzen.

Implementatie in uw organisatie

- › Opstellen participatiebeleid voor participatie bij de kerninstrumenten
- › Beleid ten aanzien van stimuleren initiatiefnemer
- › Procedure wegen participatie bij behandeling vergunningaanvraag
- › Lijst aangewezen activiteiten verplichte participatie buitenplanse omgevingsplanactiviteiten opstellen (gemeenten)
- › Eventueel beleid voor aangewezen verplichte participatie buitenplanse omgevingsplanactiviteiten opstellen (gemeenten)
- › Participatie inbedden in organisatie (incl. bestuur) en bijscholen personeel

Inhoud participatiebeleid

- Eigen visie op participatie en ambitie participatieniveau
- Eigen rol (algemeen bestuur dagelijks bestuur), rol inwoners, maatschappelijke organisaties, bedrijven en andere overheden bij participatie
- Representativiteit en vertegenwoordiging
- Betrekken van inwoners met potentiële achterstandspositie (senioren, culturele minderheden, (visueel) gehandicapten, slechthorenden en laaggeletterden, jongeren.)
- Gelijke informatiepositie van de overheid, initiatiefnemer(s), bedrijven, inwoners, maatschappelijke organisaties.
- Serviceniveau aan participanten
- Digitale participatie
- Hoe wordt participatieresultaat meegenomen en gewogen
- Algemene spelregels bij participatietrajecten
- (Procedure)stappen komen tot participatieaanpak
- Financiële kaders en budgetten
- Versterken rol organisatie
- Evaluatie effect participatie en verbetering